

Transparent qualifications for boosting the quality of services addressed to asylum seekers and refugees

Περίληψη

Πνευματικό Προϊόν 1: Ολοκληρωμένη και Συγκριτική Έκθεση για τις διαδικασίες που εφαρμόζονται στα κέντρα φιλοξενίας αιτούντων ασύλου και προσφύγων στην Ιταλία, Ισπανία, Ελλάδα και Σουηδία

Περίληψη

Αυτή η έκθεση αποτελεί παραδοτέο Ευρωπαϊκού Προγράμματος «QUASER - Διακριτά προσόντα για την ενίσχυση της ποιότητας των υπηρεσιών που απευθύνονται σε αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες» που χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Erasmus+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Εισαγωγή: Το 2015, πάνω από 1 εκατομμύριο μετανάστες και πρόσφυγες πέρασαν στην ΕΕ οδηγώντας τις χώρες υποδοχής της ΕΕ σε μια δύσκολη κατάσταση στην προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν τη μεταναστευτική εισροή. Συνέπεια αυτού ήταν να παρατηρηθεί απόκλιση στις απόψεις των χωρών της ΕΕ όσον αφορά στο ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος διαχείρισης και εγκατάστασης αυτών των ανθρώπων. Όσον αφορά στην προστασία των αιτούντων ασύλου και των προσφύγων (Asylum Seekers and Refugees, ASR), δραστηριοποιείται ένας σημαντικός αριθμός υπηρεσιών και οργανισμών στα κέντρα υποδοχής σε ολόκληρη την Ευρώπη. Οι διαχειριστές των ASR, ως επάγγελμα, έχουν πολλά να προσφέρουν στις αρμόδιες υπηρεσίες και οργανισμούς, καθώς προσφέρουν βοήθεια σε πρακτικά ζητήματα και καλούνται να ανταποκριθούν στις πολύπλοκες ανάγκες των ASR. Παρόλα αυτά, στις περισσότερες χώρες της ΕΕ, οι δεξιότητες και οι ικανότητες των εργαζομένων με ASR δεν αναγνωρίζονται επίσημα και δεν υπάρχουν ειδικά μητρώα καταγραφής τους, πιστοποίηση των προσόντων τους και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών τους, παρόλο που οι ικανότητές τους συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό στην επιτυχία του συστήματος προστασίας των ASR.

Στόχοι: Η "Ολοκληρωμένη και συγκριτική έκθεση για τις διαδικασίες που εφαρμόζονται στα κέντρα φιλοξενίας αιτούντων ασύλου και προσφύγων" έχει ως στόχο: να αναλύσει διεξοδικά τις παρεχόμενες υπηρεσίες στα κέντρα φιλοξενίας ASR και το ισχύον ευρωπαϊκό και εθνικό νομικό πλαίσιο, να επισημάνει τις ομοιότητες μεταξύ των τεσσάρων χωρών-εταίρων του προγράμματος (Ελλάδα, Ιταλία, Σουηδία και Ισπανία) και να αποτελέσει τη βάση για τον προσδιορισμό των βασικών ικανοτήτων που απαιτείται να ενισχυθούν.

Μεθοδολογία: Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε χωρίζεται σε δυο φάσεις. Η πρώτη φάση ήταν η συγγραφή των Εθνικών Εκθέσεων που βασίστηκε στην έρευνα δευτερογενών στοιχείων (desk research) από τους εταίρους με στόχο την κατανόηση του εξωτερικού/εσωτερικού περιβάλλοντος και των παρεχόμενων υπηρεσιών στα κέντρα φιλοξενίας ASR. Η δεύτερη φάση περιελάμβανε έρευνα πεδίου (field research) με τη χρήση ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε από εργαζόμενους σε κέντρα φιλοξενίας ASR με στόχο τον προσδιορισμό των βασικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών σε σχέση με το επίπεδο σημαντικότητας

των υπηρεσιών που περιλαμβάνονται στις εθνικές εκθέσεις. Τα αποτελέσματα και των δυο ερευνών συνδυάστηκαν για τη σύνταξη της παρούσας έκθεσης.

Αποτελέσματα: Κατά τη διάρκεια της έρευνας δευτερογενών στοιχείων, καταγράφηκαν: το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο και τα δικαιώματα των αιτούντων ασύλου και των προσφύγων, οι κοινωνικές παροχές, οι διαδικασίες ασύλου και οι διαδικασίες που εφαρμόζονταν στα κέντρα υποδοχής των ASR. Επιπλέον, στην έκθεση συμπεριλαμβάνεται και το εθνικό νομικό πλαίσιο που εφαρμόζεται σε κάθε χώρα-εταίρο του προγράμματος. Όσον αφορά στα οργανωτικά θέματα των υποδομών και των εγκαταστάσεων διαμονής και τις ειδικότητες που απασχολούνται στα κέντρα φιλοξενίας, η κατάσταση είναι παρόμοια μεταξύ των τεσσάρων χωρών, ωστόσο οι κύριες διαφορές εντοπίζονται στον αριθμό των εμπλεκόμενων υπηρεσιών (π.χ. περισσότερες από μια σε Ελλάδα, Ιταλία και Ισπανία, μόνο μια στη Σουηδία), τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνονται οι αποφάσεις καθώς επίσης και τα απαιτούμενα προσόντα και κατάρτιση των εργαζομένων με ASR. Όλες οι χώρες δήλωσαν ότι υπάρχει συνεργασία μεταξύ των διαφορετικών υπηρεσιών, ωστόσο το επίπεδο συνεργασίας διαφέρει από χώρα σε χώρα. Αναφορικά με τα αποτελέσματα της έρευνας πεδίου, συνολικά συμπληρώθηκαν 73 ερωτηματολόγια από ανθρώπους που εργάζονται σε κέντρα φιλοξενίας ASR. Τα ερωτηματολόγια καταχωρήθηκαν σε μια βάση δεδομένων που σχεδιάστηκε στο πλαίσιο της έρευνας. Τα αποτελέσματα ήταν ενδιαφέροντα καθώς καταγράφηκαν διαφορετικές ανάγκες που χρήζουν βελτίωσης μεταξύ των χωρών-εταίρων. Σύμφωνα με το δεδομένα που συλλέχθηκαν, οι κύριες ικανότητες/δεξιότητες που χρειάζεται να ενισχυθούν ανά χώρα είναι:

- **Ελλάδα:** Η ικανότητα να επικεντρώνουν την προσοχή τους σε ανάγκες/θέματα που αναφέρθηκαν από τους ASR, η γνώση λειτουργικών μεθοδολογιών ψυχολογίας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, οι κατάλληλες γλωσσικές δεξιότητες και η ικανότητα μετάφρασης και ερμηνείας σύνθετων εννοιών, η κατανόηση του πολιτισμικού υπόβαθρου και των εμπειριών ζωής κάθε ASR, η ικανότητα παροχής βοήθειας στις διαδικασίες πρόσβασης στην εκπαίδευση και την ένταξη στην εργασία.
- **Ιταλία:** Η ικανότητα : να αλληλεπιδρούν με τις εμπλεκόμενες τοπικές υπηρεσίες και την κοινότητα και να ενισχύουν το έργο τους μέσω του δικτύου τοπικών υπηρεσιών, να ενθαρρύνουν τη δραστηριοποίηση και την ανεξαρτησία των ASR σε σχέση με την τοπική κοινότητα, να εντοπίζουν τα θύματα εμπορίας ανθρώπων και την ύπαρξη ειδικών αναγκών και πιθανών τρωτών σημείων σωματικής ή/και ψυχικής υγείας, να σχεδιάζουν κατάλληλα προσαρμοσμένα σχέδια για την απασχολισιμότητά τους βάσει της ανάλυσης των δεξιοτήτων τους και να εντοπίζουν μια σειρά εναλλακτικών επιλογών για στέγαση, λαμβάνοντας υπόψη τις πιθανότητες συγκατοίκησης, δημιουργίας κοινωνικών συγκροτημάτων κατοικιών κ.ά.

- **Ισπανία:** Η γνώση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και των κανονισμών σχετικά με το άσυλο, η πληροφόρηση για κοινωνικές και επαγγελματικές πηγές, η γνώση για τις διαδικασίες παραμονής, παράτασης παραμονής και αίτησης βοήθειας, η συμμετοχή σε δίκτυα και κοινοτικές δραστηριότητες, η σύνδεση με υπηρεσίες και οργανισμούς.
- **Σουηδία:** Η διαπολιτισμική επικοινωνία, ο συντονισμός συνεργασίας των δομών με τα μέλη της κοινότητας (δημοτική δομή, δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης, περιφερειακά κέντρα ιατρικής περίθαλψης, μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί), η δομή για τη χαρτογράφηση των μεμονωμένων αναγκών.

Συμπεράσματα: Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έκθεσης αποτελεί κοινή ανάγκη όλων των συμμετεχουσών στο πρόγραμμα χωρών να ενισχύσουν ή να βελτιώσουν ένα μεγάλο εύρος ικανοτήτων, ωστόσο βάσει των αποτελεσμάτων της έκθεσης κρίθηκε βαρύνουσα σημασίας η βελτίωση των ακόλουθων:

- Η ικανότητα να ενθαρρύνουν τη δραστηριοποίηση και την ανεξαρτησία των ASR σε σχέση με την τοπική κοινότητα
- Η ικανότητα εντοπισμού των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων και της ύπαρξης ειδικών αναγκών και πιθανών τρωτών σημείων σωματικής και/ή ψυχικής υγείας
- Η δυνατότητα να σχεδιάζουν κατάλληλα προσαρμοσμένα σχέδια για την ένταξη των προσφύγων στην αγορά εργασίας βάσει της ανάλυσης των δεξιοτήτων τους